

129. El passa-xot (Llucmajor)
Informador: Pere Antoni Font i Tomàs
Edat: 75 anys
Transcriptors: J. Veny, L. Pons
Enquestador: J. Veny
Data: 11 agost 1964
Observació: Enregistrament en casset

129

El passa-xot

(Llucmajor)

əs p,asəf'ət | əkep p,asəf'əd d,in səz əwv'ə'əs || ək,em məkəð'es || p'ərka v,uj tot sə ŋ v'a: || əŋ kami,ŋ kolk'ant | ə' b,əwz i t'ot | ək,i əj əv'ia | kw'atrə d,ew məkəð'es | ki mən,avəŋ f'ədz ə v,əndrə siwt'at | i f,ədz də sə mər'inə || kompr,avən dəw f'əts | i no j əv,ia mes k,uj k'aro | i t,al i kw'al || tən,iən uŋ f'ət | kə li d,əjən əs p'asəf'ət | i ək,ep p,asəf'ət | əl pik,avən də səŋ'als | kompr'əns? | i ək,ep pasəf'ət | əv,iən d ən'a | d,u um pikər'əl | v,iən d ən'a mən,a wv'ə'əs | ə f,əd z'əvəs | də ,unə posəsi'o | kompr'əns? | poz'avən əs p,asəf'əd dinz əs kərət'o | i s əmmən,avən əs p,asəf'ət | p,ərka pər tr,ewrə f,əd də kə s'evə | ən no s,ə mb pasəf'ət | som m,al de trəwrə || li poz'avən | ə: s,emprə | d,u'ə n əs pikər'əl | i ək,ep pasəf'ət || p'asə' f'ət! | i ,əz ə f'ə'k kə kə v,a dəv'ant | i əkə f,əd zə ,er' əmæstr,at əmb əf'ə | li pəy,avən unə siŋgl'adə | z,a w səb'ia | ,erə un ənim,al dom'at | i prən'i du f'ət! | p,asə g'idə (?) | si prən,iə dinz uŋ kəm'i | o pə | i ə f'ət | i əf'ə ,erə s p,asəf'ət | k ,ərə sə g,iə də d'z'ovəs | i e v,i d'z e v,i g gw'ardəs | no kost'umən pər əf'ə | əvər,i wm p,asəf'ət | i ək,əp pasəf'ət sər'v'ia | p,ərka v,iən də pəs,a wə pəst'urə m'evə | ə ,unə d'z,iŋəz də k'aro | i ə dər,erə j v,iə sə pəst'urə | i dig z,ə no se k,əm pəsər'a | j ,erən unə yw,ardə də s,ent əuv,əz əlm'enos | diw | pər ək'i | ən d,uəz ən d,uəs pəsər'an | rəs | diy'e | i ən əs kəm'i | o: | uŋ f'əg gr'əs | i: || er ənrəm'id də sə yw'ardə | mə kompr'əns? | prəp,ar ə f'ət | əmb ,unə yərotəd'ətə j | i əl tr,ew dəf'ərə | kompr'əns? | p,ərka dəd'ins | no s,ak kə pər ,on a də pr'əndə | əl tr,ew dəf'ərə | i: | ə d'əf'ərə | ə ə lind,ant ə sə yw'ardə | f'ət! | p,asə k'i | i: | i li b,ərðə f'ət | i: | k,əm ə f,əd v,əw kə: sə z,a w vəw ,ə f'ət | li z <1> p'eyə d,uəz yərot,adəs | i ə f,ət pərt'əf kor,ens | i səz əwv'ə'əs | pər səy,i ə f'ət | ən d,uəz ən d,uəz dər,erə f'ət | i si yər y,ud də pəs,a sə yw'ardə | n i əv'ia | m,ez də siz m'etroz də || ka k,i ka l'a || <2> | i pər f,e ək,əs' pəs,a əf'ə | əj a gw,ardəs sort'erəs | ki n ,an təŋg'uðəs | j ,er uŋ f'əg gr'əs | pik'at | kə li d'əjm | f,ərə səŋ'als | no sər'v'ia | əj əv,i ə tsew f'əs || pər'ə | ə: pər don,a y'ia | ə səz 'altrəs | əkə f'ət | əmæstr'at | p,ərka r mərð,an no sər'v,əfən pər əf'ə | no t,ənən id'əs | də | d əf'ə | i: ə f,ət əs əst,a rob,up p,ərka no fa

<1> L'informador pronuncia [li z] en comptes de *li* probablement perquè pensava en una seqüència com «li es(verga)».
 <2> Enquestador: «Sí, sí, sí».

129

El passa-xot

(Llucmajor)

Es passa-xot* ... aquest passa-xot,* dins ses auveies* ... aquests mercaders ... (perquè avui tot se'n va en camió* colcant,* es bous i tot), aquí hei* havia quatre, deu mercaders qui* menaven xots* a vendre a Ciutat i xots* de sa marina.* Compraven deu xots,* i no hi havia més que un carro, i tal i qual.* Tenien un xot* que li deien es passa-xot,* i aquest passa-xot* el picaven* de senyals,* comprens?; i aquest passa-xot* havien d'anar ... duia un picarol, vien* d'anar a menar auveies* a xots* joves d'una possessió, comprens?; posaven es passa-xot* dins es carretó* i s'emmenaven es passa-xot,* perquè per treure es xots* de ca seva, en no ser amb passa-xot,* són mals de treure; li posaven eeee ... sempre el duia a.n.* es picarol i aquest passa-xot:* «Passa, xot!*», i és es xot* que ... que va davant, i aquell xot* ja era amaestrat* amb això, li pegaven una cinglada, ja ho sabia, era un animal domat, i prenia ...: «Du es xot!,* passa guida! (?)», si prenia dins un camí, o per ... i es xot* ... i això era es passa-xot,* que era sa guia des joves i he vi... jo he vist guardes* —no acostumen, per això, a haver-hi un passa-xot—* i aquest passa-xot* servia perquè havien de passar una pastura meva, a unes ginyes* de carro i a darrera hi via* sa pastura; i dic jo: «No sé com passarà», i eren una guarda* de cent auveies* almenos,* diu: «Per aquí, en dues en dues passaran; res», digué, i en es camí, oh, un xot* gros, i era entremig de sa guarda,* me comprens?, prepara es xot* amb una garrotadeta i ... i el treu defora, comprens?, perquè dedins no sap cap per on ha de prende,* el treu defora, i, a defora, eee lindant* a sa guarda:* «Xot!* passa aquí», i ... i li aborda es xot* i, com es xot* veu que sa ... ja ho veu ell això, li es... pega dues garrotades i es xot* parteix corrents i ses auveies,* per seguir es xot,* en dues en dues darrera es xot,* i, si gues* gut* de passar sa guarda,* n'hi havia més de sis metros* de ... ca aquí ca allà.

I, per fer aquest passar això, hei* ha guardes sorteres,* qui* n'han tengudes,* i era un xot* gros, picat,* que li deim,* fora* senyals,* no servia, hei* havia es seus xots,* però eee ... per donar guia a ses altres, aquest xot* amaestrat,* perquè es mardans no serveixen per això, no tenen idees de ... d'això; i es xot* es... està robust per-

m,es kə mənʒ'a | pər'ɔ: | ə: pər surt,i ðə sə pəst'urə ən n,a kap əs kəm'i | ə: s
k'a | ə:ʒa tən,iən t,otəz səz əwv'əjəs | ərəmulin'adəs || kompr'əns? | ,əz ən
sə pərt'idə | sə torn,avə poz,a ðin sə ɣw'ardə p,ərk ə tʃ,ɔn no səb'iən pər ɔŋ
v,iən də pr'əndə pər'ɔ: | ʃɔ:t! | pər ək'i | pər 'a | i əl poz'avə ' fr,ente ʎ,a ɔŋ
v,iən də pr'əndə | i ən tən'i | p,ərkə ə tʃ'ɔdz əkostum,adz ən əf'ɔ: | i kəm | v,iə d
əŋvəst'i | kostum,avə peɣəll,i unə ɣərot,adə ɔ ð'uəs | p,ərkə no n i ərib,avə
mes k ,un ɔ ð'uəs | pərɔ tʃ,ɔp prən,iə sə l'ineə | pərɔ skəp'at | f,inz ən əs kəm'i
| i səz əwv'əəs | ən d,uəz ən d'uəs tr,əz əŋ kw'atrə | kəb,iən t,otəz d,inz əs
kəm,i | p,ərkə no s'uzə ' səz əwv'əəs | t,otəz ə lə 'unə | dər'erə tʃ,ɔt | əf,i kəm
əj k'abən | i sə ɣw,ardə surt,iə s,ent əwv'əəs | ən d,uəz tr,əs kw'atrə | tom |
kw,atrə kazi m'aj | t,otəz ən əs kəm'i ' ən əs k'ə || ɔ to: || ə tʃ,ɔt sə pər'avə | i
səz əwv,əəs t,otəz ən əs kəm'i | i 'aw! | i ə ð,inz əs kəm'i | t,otəz əŋk,arə pə
ts,ənsə kə tʃ,ɔn naz dəv'ant | domez ,erə pər pəs'a ' ə ə pw,estoz əf'i || i ə'
mərəkəð'es | pər ən'ə: ' ə sə mər'inə | ki n i əv,iə un kə t,e un səsteð,oz əki d'alt
| ə: | i: ə tʃ'ɔt | kə t v,iə ðə f,e ə kə s'evə | pərɔ tən,iə unə ɣw,ardə ð əwv'əəs |
i əl pəstur,avə n sə n,it ən sə ɣw'ardə | pərɔ k,ɔŋ vən'iə | ə: | lə ts,ek k əv,iən
təŋk,at səz əwv'əəs | əkəl ʃ'ɔt | k,ɔm əmæstr,at əmb 'eɫ | dər,erə ðər'erə |
vən,iə ðər,ərə s pəst'o k,ap ə kə s'evə ' i əl poz,avə kə s'evə | i: əz v,esprə ən
ək,estəz ' ɔrəz əl sə n torn,avə mən,a kap ə səz əwv,əəz i mənʒ'avə j
pəstur,avə n səz əwv'əəs | pərɔ ə' d,iə kə v,iən d ən,a siwt'at | k,ap ə siwt'at |
mən,a ʃɔdz ə siwt'at | kə lz i mən,avən ə p'ew | d ək,i siwt'at | i ðə s əv'aɫ |
vən,iən ə p'ew ə tʃ,ɔts | i: ək,əp p,asəf'ɔt | no puð',iən pəs'a sənsə k,əstə ɣ'iə |
p,ərkə əs p,asəf'ɔt | dəv,an dəv,an d ək,eɫ vint əp'eɫs | ʃɔ:t! | li tir,avən um
m'ak | i əkəl ʃ,ɔt əmæstr'at ə:

què no fa més que menjar; però, eee ... per sortir de sa pastura en nar* cap as camí, eee
... es ca, ei! ja tenien totes ses auveies* arremolinades, comprens?, és en sa partida, se
tornava posar dins sa guarda* perquè es xots* no sabien per on vien* de prende.*
però: «Xot!,* per aquí, per allà», i el posava frente* allà on vien* de prende;* i en te-
nir ... perquè es xots* acostumats a.n* això ... i com* via* d'investir, costumava* pe-
gar-li una garrotada o dues, perquè no n'hi arribava més que una o dues, però es xot*
prenia sa línea,* però escapat fins a.n* es camí; i ses auveies,* en dues en dues, tres
en quatre, cabien totes dins es camí —perquè no susa* ses auveies,* totes a la una—
darrere es xot,* així com hei* caben, i sa guarda* sortia cent auveies,* en dues, tres,
quatre, tom... quatre casi* mai, totes en es camí, en es ca...: «Oh tooo»; es xot* se pa-
rava, i ses auveies,* totes en es camí, i au! i a dins es camí, totes encara pes ... sense
que es xot* nas* davant, domés* era per passar a ... a puestos* així. I es mercaders,
per anar a sa marina,* qui* n'hi havia un que té uns sestadors aquí dalt, eee ... i es
xot,* que el via* de fer a ca seva, però tenia una guarda* d'auveies,* i el pasturava en
sa nit amb sa guarda,* però con* venia a ... a les set que havien tancat ses auveies,*
aquell xot,* com amaestrat,* amb ell, darrere, darrere, venia darrere es pastor cap a ca
seva, i el posava a ca seva; i es vespre en aquestes hores, el se'n tornava menar cap a
ses auveies* i menjava i pasturava amb ses auveies;* però es dia que havien d'anar
a Ciutat, cap a Ciutat, menar xots* a Ciutat —que els hi menaven a peu, d'aquí a Ciu-
tat, i de s'Avall venien a peu es xots—* i aquest passa-xot* ... no podrien passar sense
aquesta guia, perquè es passa-xot,* davant davant d'aquells vint anyells: «Xot!*»; li
tiraven un mac,* i aquell xot* amaestrat* a ...